

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

A Telefonközpont és a Kommunizmus

Forrás:

Izolat

Bp.

1919 x. 28

(Helv)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

9.439

Hely

Idő

"1919"

Személy

A telefonközpontok és a kommunizmus

Emlékeztet, hogy az októberi forradalom sikerében milyen jelentős része volt a budapesti telefonközpont állásfoglalásának. Akkor a háború alatt fölszedett, fegyelmetlen népség vitte a vezetőszerepet és ezek uralkodtak a posta és a telefon személyzetén, nyeregbe segítvén a kommunizmust is. Közben azonban a háttérbe szorított és elnyomott régi telefontisztviselők, ösztönözve a bolsevikiek tengernyi rémségeitől, talpra állottak és bekapcsolódva a majdan diadalmas ellenforradalomba, egyik összeesküvést a másik után szervezték a vörös uradalom megbuktatására.

Az októberi forradalomtól kezdve folytonosan züllettek a viszonyok. Öt éve szolgáló tisztviselők, akik politikai szolgálatokat tettek, elébe vágta 15—16 éve szolgáló kartársaiknak. A nők, főképp fiatal leányok tucatjával vágattak át a ranglétra fokain. Mindez jó olaj volt a régi tisztviselők csöndes forrongására.

A telefonközpontokban már teljes fegyelmetlenséget talált a proletárdiktatura beköszönlése. Ez volt a züllesztés esuusa, innen kezdve indult meg a magyarságukhoz ragaszkodó tisztviselők újjateremtő munkája.

Okatlan üldözéseikkel maguk a kommunisták érlelték a falajt. Egy telefonosleány nem kapcsolt elég gyorsan és Csizmadia Sándor a felbűszült népbiztos, katonákkal hurcoltatta el és órákhosszat

lecsukva tartotta a földművelésügyi minisztérium egyik mellék helyiségében. Ez volt az első szikra. A láng legelőbb április közepén lobbant föl. A kommunista diktátorok a vasúnmunkások szervezetébe szerették volna tereelni a postásokat és a telefontisztviselőket, de a sok méltatlanságon és okatlan üldözésen átesett személyzet hevesen tiltakozott, ellentállt és kivívta, hogy a vasutasok szervezetéhez csatlakozhatott. A postai kommunizmus bukásában ez volt a prelüdió.

Április végén már az első ellenforradalmi akcióban, a Dormándy-félében is szerepelnek a telefontisztviselők. Turnay József, Sallay Iván és Zilahy Gyula irányította a postások szervezését. Turnay főfelügyelő hivatali szobájára lett az ellenforradalmárok találkozó helye. Ott állapodtak meg a haditervben, amelynek a József és Teréz központ elfoglalására kellett volna vezetni. Dormándy terve szerint az általános támadás husvét vasárnapról husvét hétfőre virradó éjjel, három órakor indult volna meg s a támadás megindulását repülőgépről levetett bomba jelezte volna. Sallay arra kapott megbízást, hogy husvét vasárnap este félhat órakor tíz emberrel szállja meg a József központot és ott várjon a támadás megindulásáig. A Dormándy-összeesküvést azonban már három nappal előbb fölfedezték.

Sallayt nemsokára elfogták, de kiszabadult és akkor Cinkota, Kerepes, Kistarcsa, Nagytarcsa, Mogyoród községekben kezdte szervezni az ellenforradalmi csapatokat, majd bekapcsolódott Iványosy, Balog, Kappel rendőrtanácsosok akciójába, amely a budapesti és kőbányai rendőroket szervezte meg. Ez lett a magva a későbbi Lélay—Urblich-féle összeesküvésnek, amelynek célja az volt, hogy általános vasúti sztrájkjal és a postások passzív ellenállásával dönise meg a vörös uradalmat. Az ellenforradalmár telefontisztviselőkre

itt is az a szerep várt, hogy elfoglalják a József- és a Teréz-központot s a vörösöket így elvágják az érintkezés legyorsabb módjától. Ekkor már hozzájuk csatlakoztak a vörös főhadiszállás telefontisztviselői is, élükön Krasznay főhadnagygal, Füves Dezső műszaki tanácsos, Zachariás Endre és Liebhardt Vilmos bírta rá a két telefontisztviselő személyzetét az ellenforradalomhoz való csatlakozásra. A szervezésben kiváló része volt még dr. Kreltz Józsefnek, Petrics Sárinak, Salamon Ivánnak és Csongár Ilonának.

Az előkészületek nagyszerűen haladtak. Az összeesküvés vezetői hamisított igazolványaik révén minden feltűnés nélkül járkáltak ki-be a telefontisztviselő épületeiben s a központok elfoglalása minden baj nélkül történt volna, de 24 órával a kitűzött nap előtt, június 24-én közbejött a monitorigénység és a Ludovikások hősies, de balsikerű ellenforradalma.

Érdekes, hogy a Ludovikások forradalma napjára már teljesen megváltozott a telefontisztviselők hangulata. A vörös-leányok helyett már az előbbi leányok voltak a hangosok és az őket önfeláldozásra tette lehetővé, hogy a József-központ pontosan, lelkesen dolgozott a megszállás és az ostrom izgalmas órái alatt.